

Lietuvos Respublikos Seimo

2026 m. liepos 23 d., Nr. 26-121VK

Ekonomikos ir inovacijų komitetui
Biudžeto ir finansų komitetui**Kopija:**

Lietuvos Respublikos finansų ministrui T. Valiui

Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministrui E. Grikšui

**DĖL PASAULINIO MINIMALAUS PELNO MOKESČIO POVEIKIO LIETUVOS KONKURENCINGUMUI
IR INVESTICINIAM KLIMATUI***Gerbiami komitetų nariai,*

Ekonomikos ir inovacijų komiteto birželio 17 d. posėdžio metu buvo trumpai aptarta problematika dėl pasaulinio minimalaus pelno mokesčio poveikio Pelno mokesčio įstatyme įtvirtintoms lengvatoms. Aptarimo metu tuometiniam gerb. komiteto pirmininkui paprašius plačiau pristatyti problematiką ir pateikti pasiūlymus raštu, šiuo raštu tai ir darome.

I. Situacijos pristatymas

2021 m. beveik 140 EBPO/G20 valstybių mokesčių bazės erozijos ir pelno perkėlimo (BEPS) įtraukios sistemos šalių (toliau – Šalys) pasiekė susitarimą dėl tarptautinės apmokestinimo reformos ir dėl išsamaus įgyvendinimo plano. Šio susitarimo antrasis ramstis („Pillar 2“) apima taisykles, kuriomis siekiama sumažinti mokesčių bazės erozijos ir pelno perkėlimo galimybes siekiant užtikrinti, kad didžiausios tarptautinės įmonių grupės mokėtų minimalaus tarifo pelno mokesť. Šis ramstis dabar teisiškai įtvirtintas ES Tarybos direktyva 2022/2523 (toliau – direktyva).

Pasaulinis minimalus pelno mokestis yra taikoms didelėms tarptautinėms ir vietos įmonių grupėms ar įmonėms, kurių bendra metinė apyvarta sudaro ne mažiau kaip 750 mln. Eur. Taikomas tarifas – 15 %. Mechanizmas veikia taip – remiantis Pasaulinės kovos su bazės erozija modelinėmis („GloBE“) taisyklėmis, yra paskaičiuojama, ar įmonės efektyvus pelno mokesčio tarifas siekia 15 %. Jeigu ne, tuomet taikomos papildomo apmokestinimo taisyklės, kurios leidžia valstybėms surinkti „neprimokėtus“ mokesčius.

Lietuva, pasinaudodama direktyvoje įtvirtinta išimtimi, taikomą mažoms valstybėms, šios nėra perkėlus pilna apimtimi ir dėl to minimalaus pelno mokesčio iš Lietuvoje veikiančių įmonių nerenka. **Tačiau tai nereiškia, kad pasaulinis minimalaus pelno mokestis nėra taikomas Lietuvos įmonėms** – jeigu įmonių grupė veikia ir kitose šalyse, kitų šalių mokesčių administratoriai renka papildomą pelno mokesť ne tik už neprimokėtą toje šalyje veikiančią įmonės grupę, bet ir neprimokėtus visos įmonių grupės mokesčius kitose šalyse.

Visa tai reiškia, kad:

1. Šiandien yra „išjungtos“ kai kurios itin reikšmingos pelno mokesčio lengvatos patiems perspektyviausiems investuotojams (pvz. stambaus projekto, „patentų“ dėžutės, MTEP, investicinio projekto ir kt. lengvatos);
2. Pelno mokesčio lengvatomis Lietuvos mokesčių mokėtojai remia kitų šalių mokesčių mokėtojus. Jeigu Lietuvoje veikianti stambi įmonė pasinaudoja pvz. MTEP lengvata, šios lengvatos *de facto* remia kitų šalių išdus. Finansų ministerijos skaičiavimais, už 2024 m. dėl to į užsienio valstybių išdus iškeliavo 39,4 mln. Eur. Šios lėšos galėjo būti surinktos Lietuvoje;

Svarbu, kad Lietuvos pelno mokesčio lengvatos nėra palankios „GloBE“ taisyklių sąlygoms. Pavyzdžiui, „GloBE“ taisyklės nuo pat pradžių numatė palankesnes mokestines sąlygas tam tikroms lengvatoms, kaip pvz. „sąlygas atitinkantiems mokestiniams kreditams“ (angl. *qualified refundable tax credit*; QRTC), kurie yra palankesni skaičiuojant efektyvų pelno mokesčio tarifą.

Teikiame (supaprastintą¹) pavyzdį, preziumuojant 15 % pelno mokesčio tarifą:

- Apmokestinamojo pelno mažinimo atveju (pvz. investicinio projekto lengvata), įmonė uždirba 1 000 Eur apmokestinamojo pelno ir turi sumokėti 150 Eur pelno mokesčio. Ši įmonė, pasinaudodama pelno mokesčio lengvata, susimažina apmokestinamąjį pelną 100 Eur. Dėl to mokėtinas pelno mokestis – 50 Eur, dėl ko efektyvus tarifas siekia 5 %. Pagal „GloBE“ taisykles, lieka primokėti 100 Eur. Galiausiai, įmonė lieka sumokėjus tuos pačius 150 Eur pelno mokesčio;
- Sąlygas atitinkančio mokestinio kredito (QRTC) atveju, įmonė vietoje atskaitos gauna 100 Eur mokestinį kreditą. Dėl to pagal „GloBE“ taisykles padidėja įmonės pajamos iki 1100 Eur. *de facto* buvo sumokėti tie patys 50 Eur nuo 1000 Eur pajamų, tačiau įmonės efektyvus pelno mokesčio tarifas siekia 13,6 %. Primokėti lieka 15 Eur. Faktinis sumokėtas pelno mokestis – 65 Eur.

Taigi, „GloBE“ taisyklės yra palankesnės mokestiniams kreditams, kurie „ant popieriaus“ didina įmonės apmokestinamąsias pajamas, o ne apmokestinamojo pelno atskaitoms. Dėl šios priežasties, dar 2022 m. eilė šalių dėl šios priežasties transformavo kai kurias mokestines lengvatas į „GloBE“ taisykles atitinkančius mokestinius kreditus: pavyzdžiui, Vengrija nuo 2024 m. transformavo MTEP lengvatą į sąlygas atitinkantį mokestinį kreditą (QRTC).

Be to, 2026 m. sausį BEPS šalys taip pat susitarė dėl „Pillar 2“ atnaujinimo ir naujų sąlygų, kurios praplečia galimybes sumažinti primokėtinus mokesčius. Naujosios taisyklės, kai kurias mokestines lengvatas leidžia pripažinti „Sąlygas atitinkančiomis mokestinėmis paskatomis“ (angl. *Qualified tax incentives*; QTI), kurios yra pripažįstamos. Tai, vėlgi, turės įvairias pasekmes Lietuvos mokestinei sistemai – kai kurios mokestinės paskatos, pvz., investicinio projekto, gali būti iš dalies išlaikomos, todėl būtina nagrinėti, ar jų sąlygos atitinka QTI sąlygas, ar vis tik reikalauja tam tikrų pakeitimų.

Svarbu atkreipti dėmesį, kad bendra QTI suma, taikoma visai įmonių grupės veiklai konkrečioje šalyje, turi „lubas“: ji negali viršyti didesnės iš šių sumų: (1) įmonės 5,5 % darbo užmokesčio sąnaudų arba (2) įmonės 5,5 % materialiojo turto nusidėvėjimo sąnaudų.

Priklausomai nuo to, ar Lietuvos mokestinės lengvatos gali būti pripažįstamos QTI ir (ar) QRTC, įmonei „Pillar 2“ jas gali neutralizuoti nuo 0 % iki 90 %. Taigi, kaip niekada aktualu įvertinti Lietuvos mokestinių lengvatų atitiktį „Pillar 2“ sąlygoms ir įvertinti jų pasekmes, nes kitos šalys daro tą patį ir gali įgyti konkurencinį pranašumą prieš Lietuvą.

Galimą (supaprastintą) poveikį kai kurių lengvatų atžvilgiu parengėme ir pateikėme šio rašto priede.

Pabrėžtina, kad kitų šalių patirtis parodė, kad yra aibė priemonių, kuriomis galima apsaugoti paskatas investuotojams, nepareikalauiant papildomų valstybės biudžeto lėšų. Pavyzdžiui, Belgija „Patentų dėžutės“ lengvatą pritaikė suteikdama galimybę įmonėms nepasinaudoti pilna atskaita ir vietoje to pasiimti į vėlesnius mokestinius metus persikeliantį mokestinį kreditą, kuriuo įmonė galėtų pasinaudoti tada, kai būtų naudingiausia, atsižvelgiant į „Pillar 2“. Dėl to būtina ekspertiškai įvertinti Pelno mokesčio lengvatas ir visas skirtingas galimybes, kaip jas galima būtų pritaikyti.

¹ Galutinius skaičius koreguoja „neįtraukiamos dėl veiklos pagrindo pajamos“, kaip jos apibrėžtos „GloBE“ taisyklėse.

Pažymėtina, kad „Pillar 2“ taikymo riba taip pat nėra indeksuojama, o tai reiškia, kad „Pillar 2“ su laiku bus taikomas vis platesniam įmonių ratui ir taip vis didesne apimtimi paveiks verslo aplinką Lietuvoje.

Galiausiai, tam tikru laiku šis klausimas Finansų ir Ekonomikos ir inovacijų ministerijose nebuvo vertinamas dėl intensyvaus Jungtinių Valstijų spaudimo dėl „Pillar 2“ taikymo JAV įmonėms. Buvo pagrįstų nuomonių, kad JAV spaudimas gali išardyti pasaulinį susitarimą. Vis dėlto, Šalims ir Jungtinėms Valstijoms pavyko susitarti ir prielaidų manyti, kad „Pillar 2“ gali būti atšauktas, nebėra.²

II. LVK pozicija

LVK laikosi nuomonės, kad Įstatymų leidėjo nustatytos pelno mokesčio lengvatos yra priimtinos ir galimos, su ES valstybės pagalbos ir sąžiningos konkurencijos taisyklėmis suderintos ekonominės politikos priemonės. Tai, kad „Pillar 2“ jas neutralizuoja, yra nedėkinga pasekmė, atsirandanti dėl Lietuvos taikomų lengvatų formos, atsižvelgiant į tai, kad kai kurios lengvatų formos „Pillar 2“ yra leidžiamos. Todėl šalies prisitaikymas prie „Pillar 2“ sąlygų yra suverenios fiskalinės politikos tąsa, o ne tarptautinio susitarimo nuneigimas ar vengimas. **Kitaip tariant, Lietuva, neprisitaikydama prie „Pillar 2“ sąlygų, savarankiškai atsisako leidžiamų mokestinių paskatų, o kitoms šalims prisitaikius, Lietuva savarankiškai blogina šalies verslo aplinką.**

LVK nuo 2022 m. laikosi nuoseklios pozicijos, kad:

- Tikslinga kuo greičiau pilna apimtimi perkelti „Pillar 2“ direktyvą, kad (1) Lietuvos įmonių pelno mokesčio įplaukos nebūtų siunčiamos į kitų valstybių biudžetus; ir (2) mažėtų administracinė našta;
- Lygiagrečiai su pilnu direktyvos perkėlimu, privaloma politiškai ir ekspertškai diskutuoti dėl svarbiausių pelno mokesčio lengvatų pritaikymo prie „Pillar 2“ sąlygų.
- Surinktos papildomos lėšos turi būti tikslingai nukreiptos Lietuvos investicinio klimato gerinimui, tame tarpe ir lengvatų pritaikymui prie „Pillar 2“ sąlygų;

III. Prašymas

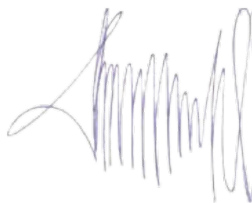
Prašome Ekonomikos ir inovacijų komitetą bei Biudžeto ir finansų komitetą:

- Organizuoti parlamentinę kontrolę dėl „Pillar 2“ įgyvendinimo ir pelno mokesčio lengvatų padėties;
- Įpareigoti Finansų bei Ekonomikos ir inovacijų ministerijas kartu su verslo atstovais išnagrinėti „Pillar 2“ poveikį Lietuvos investiciniam klimatui ir pristatyti išvadas komitetams dėl pelno mokesčio lengvatų keitimo perspektyvų;

PRIEDAS: „Pillar 2“ poveikio pasirinktoms pelno mokesčio lengvatoms (LVK skaičiavimai), 2 lapai.

Pagarbiai

Prezidentas

Andrius Romanovskis

Originalas nebus siunčiamas. Vilius Kriauciūnas, el.p. vilius@lvk.lt, mob. +37067703607.

² Saint-Amans, P. (2026) “Has the global minimum tax survived Trump?” Analysis 01/2026, *Bruegel*, prieiga: <https://www.bruegel.org/analysis/has-global-minimum-tax-survived-trump>

„PILLAR 2“ POVEIKIS LIETUVOS INVESTICINIO PROJEKTO LENGVATAI

Ta pati lengvata, bet trys skirtingi rezultatai

	Investicinio projekto (IP) lengvata be QTI ar QRTC (2025 m.)	IP lengvata su QTI (galimai pritaikoma 2026 m.)	IP lengvata, perdaryta į kreditą (su QTI ir QRTC)
Pelno mokesčio tarifas	17%	17%	17%
„GloBE“ apmok. pajamos (pelnas prieš mokesčius)	10 000 000.00 €	10 000 000.00 €	10 000 000.00 €
įmonės išlaidos darbuotojų atlyginimams	20 000 000.00 €	20 000 000.00 €	20 000 000.00 €
įmonės išlaidos investiciniam projektui	10 000 000.00 €	10 000 000.00 €	10 000 000.00 €
Lengvatos efektas			
Investicinio projekto lengvata: atskaita iš pajamų	10 000 000.00 €	10 000 000.00 €	0 €
Investicinio projekto lengvata: kreditas prie pajamų	0 €	0 €	1 700 000.00 €
Mokestinė našta „ant popieriaus“	0 €	0 €	1 700 000.00 €
Realioji mokestinė našta	0 €	0 €	0 €
„Pillar 2“ efektai			
QRTC vertė	0 €	0 €	1 700 000.00 €
Lengvatos dalis, pripažįstama kaip QTI	0 €	1 100 000.00 €	1 100 000.00 €
„GloBE“ pajamos po QTI ir QRTC	10 000 000.00 €	10 000 000.00 €	10 600 000.00 €
Efektyvus pelno mokesčio tarifas pagal „Pillar 2“ (ETR)	0%	11%	16,04%
„Pillar 2“ papildinio mokesčio tarifas (15 % - ETR)	15%	4%	0%
„Neįtraukiamos pajamos dėl veiklos pagrindo“ (9,4 % nuo atlyginimų)	1 880 000.00 €	1 880 000.00 €	1 880 000.00 €
„Pillar 2“ apmokestinamosios pajamos	8 120 000.00 €	8 120 000.00 €	8 720 000.00 €
„Pillar 2“ primokėtinas papildinio mokestis	1 218 000.00 €	325 000.00 €	0 €
Poveikis			
Lengvatos vertė	1 700 000.00 €	1 700 000.00 €	1 700 000.00 €
Be „Pillar 2“ sumokama:	0 €	0 €	0 €
Su „Pillar 2“ sumokama:	1 218 000.00 €	325 000.00 €	0 €
Kiek lengvata neutralizuojama?	72%	19.12%	0.00%

„PILLAR 2“ POVEIKIS „PATENTŲ DEŽUTĖS“ IR STAMBAUS PROJEKTO LENGVATOMS

	Patentų dėžutės lengvata (QTI neveikia)	Stambaus projekto lengvata (QTI neveikia)
Pelno mokesčio tarifas	17%	17%
„GloBE“ pajamos (pelnas prieš mokesčius)	10 000 000.00 €	10 000 000.00 €
įmonės išlaidos darbuotojų atlyginimams	20 000 000.00 €	20 000 000.00 €
įmonės pelnas iš intelektinės nuosavybės (PM tarifas 7 %)	5 000 000.00 €	0 €
įmonės pelnas iš stambaus projekto (PM tarifas 0 %)	0 €	10 000 000.00 €
Lengvatų efektai		
IP Box: sutaupyta mokesčių	500 000.00 €	0 €
Stambus projektas: neapmokestinamas pelnas	0 €	10 000 000.00 €
„Pillar 2“ efektai		
Sumokėti mokesčiai prieš „Pillar 2“	1 200 000.00 €	0 €
Efektyvus pelno mokesčio tarifas (ETR)	12%	0%
„Pillar 2“ papildinio mokesčio tarifas (15 % - ETR)	3%	15%
„Neįtraukiamos pajamos dėl veiklos pagrindo“ (9,4 % nuo atlyginimų)	1 880 000.00 €	1 880 000.00 €
„Pillar 2“ apmokestinamoji bazė	8 120 000.00 €	8 120 000.00 €
„Pillar 2“ primokėtinas papildinio mokestis	243 600.00 €	1 218 000.00 €
Poveikis		
Lengvatos vertė	500 000.00 €	1 700 000.00 €
Be „Pillar 2“ sumokama:	1 200 000.00 €	0 €
Su „Pillar 2“ sumokama:	1 443 600.00 €	1 218 000.00 €
Kiek lengvata neutralizuojama?	48.72%	71.65%

Skačiavimai atlikti LVK, remiantis KPMG International (2026) atliktais pavyzdiniais skaičiavimais [„Pillar Two and tax incentives“](https://kpmg.com/xx/en/our-insights/eu-tax/pillar-two-and-tax-incentives.html), prieinamais čia: <https://kpmg.com/xx/en/our-insights/eu-tax/pillar-two-and-tax-incentives.html>.